KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 20.1.2006
KOM(2006) 11 v konečném znění

2006/0004 (COD)

Návrh

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY

o Evropském systému integrované statistiky sociální ochrany (ESISSO)

(předložený Komisí)

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1) SOUVISLOSTI NÁVRHU

- **Odůvodnění a cíle návrhu**

Evropská rada na svém zasedání v Lisabonu ve dnech 23. a 24. března 2000 dala impuls procesu výměny politik mezi členskými státy EU ohledně modernizace systémů sociální ochrany. Sdělení Komise (2003) 261 z května 2003 nazvané „Posilování sociální dimenze Lisabonské strategie: Modernizace otevřené koordinace v oblasti sociální ochrany“ zahrnuje prohlášení týkající se potřeby ukazatelů. Jako klíčový nástroj je zmíněn ESISSO. Návrh právního rámce pro ESISSO (Evropský systém integrované statistiky sociální ochrany) zlepší využitelnost stávajícího shromažďování údajů, pokud jde o aktuálnost, míru pokrytí a srovnatelnost.

- **Obecné souvislosti**

Jak bylo dohodnuto na zasedání Evropské rady v říjnu 2003 v souvislosti s racionalizací otevřené metody koordinace (OMK), stane se hlavním nástrojem vykazování výroční společná zpráva o sociálním začleňování a sociální ochraně. OMK v oblastech sociálního začleňování a důchodů vyžaduje údaje z ESISSO, a odráží tedy potřebu srovnatelné, aktuální a spolehlivé statistiky v oblasti sociální politiky.

Stávající údaje z ESISSO jsou považovány za nejnižší statistický společný jmenovatel, na který lze redukovat různé odchylky ve vnitrostátních systémech sociální péče. Současné každoroční shromažďování údajů o sociální ochraně se provádí na dobrovolném základě (tzv. gentlemanská dohoda) a je nyní založeno na společné ucelené metodice (manuál ESISSO z roku 1996). Předtím bylo shromažďování založeno na metodice z roku 1981, která nahradila sociální bilanci zahájenou v roce 1963 u šesti členských států.

Existuje potřeba zlepšit aktuálnost shromažďování údajů; tuto potřebu lze vyřešit pouze vytvářením sítí kontaktů mezi vnitrostátními poskytovateli údajů, kteří shromažďují údaje z široké škály zdrojů. Rozšíření míry pokrytí za účelem zahrnutí kvalitativních údajů, aby mohly být doplněny a zlepšeny kvantitativní údaje o výdajích a příjmech podle systémů, poskytne ucelené poznatky o různých systémech, a umožní tedy srovnávací analýzu. Rozšíření míry pokrytí doplněním hrubých dávek o čisté dávky a identifikace dopadu daňového systému na sociální ochranu umožní získat srovnatelnější údaje mezi členskými státy, zejména pokud jde o výši sociálních dávek, které příjemci skutečně obdrželi. OMK týkající se důchodů vyžaduje informace o těchto příjemcích. Jakožto unikátní zdroj údajů umožní výstup modulu „příjemci důchodů“ posoudit, jak se důchodové systémy vyvíjejí.

- **Platné předpisy vztahující se na oblast návrhu**

Doporučení Rady ze dne 27. července 1992 o konvergenci cílů a politik v oblasti sociální ochrany (92/442/EHS)

- **Soulad s ostatními politikami a cíli Unie**

Nevztahuje se na tento návrh.

2) KONZULTACE ZÚČASTNĚNÝCH STRAN A POSOUZENÍ DOPADŮ

- **Konzultace zúčastněných stran**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Sběr a využití výsledků odborných konzultací**

Dotčená vědecká/odborná odvětví

Konzultovaní odborníci působí ve vnitrostátních statistických systémech, zastupují vnitrostátní statistické úřady, ministerstva sociálních věcí a další orgány, které se podílejí na vypracovávání údajů ESISSO.

Užitá metodika

Písemná konzultace a diskuse na zasedáních pracovních skupin.

Hlavní konzultované organizace/odborníci

První předloha navrhovaného znění byla předložena pracovní skupině „Statistika sociální ochrany“ na zasedání konaném dne 12. a 13. dubna 2005. Členské státy byly vyzvány, aby k předloze návrhu zaslaly podrobné připomínky úřadu Eurostat. Poté byla připravena druhá předloha, která byla dne 20. června 2005 odeslána pro druhé kolo písemných připomínek. Revidovaný návrh byl předložen k posouzení na zasedání ředitelů sociální statistiky dne 28. a 29. září 2005.

Shrnutí obdržených a použitých stanovisek

Nebyla zmíněna existence potenciálně závažných rizik s nevratnými důsledky.

Většina připomínek obdržených v rámci tohoto procesu byla zohledněna a přispěla k vyjasnění, upřesnění a zjednodušení navrhovaného znění.

Prostředky zveřejnění odborných stanovisek

Výsledky prvních diskuzí odborníků byly uvedeny v zápise ze zasedání pracovní skupiny „Statistika sociální ochrany“ a v zápise ze zasedání ředitelů sociální statistiky.

- **Posouzení dopadů**

Alternativou by bylo pokračovat v práci na základě gentlemanské dohody týkající se vypracovávání statistik o sociální ochraně. To by však nezaručilo dostupnost všech statistik a ukazatelů požadovaných pro tvorbu politik na úrovni EU.

Druhou alternativou by bylo, aby návrh neobsahoval moduly. To by znamenalo předložit jakýkoliv modul jako jedno nebo více samostatných nařízení Rady a Evropského parlamentu.

3) PRÁVNÍ STRÁNKA NÁVRHU

- **Shrnutí navrhovaných opatření**

Cílem tohoto nařízení je vytvořit rámec pro stávající a předvídatelné činnosti v oblasti statistiky sociální ochrany. Současné každoroční shromažďování údajů o sociální ochraně (gentlemanská dohoda) se týká údajů o výdajích a příjmech podle systému sociální ochrany (takzvaný ústřední systém ESISSO) a od roku 2004 údajů o příjemcích důchodů. Bude připraveno pilotní shromažďování údajů o čistých sociálních dávkách.

Navrhované nařízení bude doplněno prováděcími nařízeními Komise: za prvé, ústřední systém zahrnuje jak kvantitativní, tak kvalitativní informace; druhou složkou bude modul „příjemci důchodů“. Modul „čisté dávky sociální ochrany“ bude předmětem nařízení Komise, budou-li výsledky studií proveditelnosti a pilotního shromažďování údajů pozitivní.

- **Právní základ**

Právním základem statistiky Společenství je článek 285. Rada přijímá postupem spolurozhodování opatření k vypracování statistik, jestliže je to nezbytné k provádění činností Společenství. Tento článek stanoví požadavky na vypracovávání statistik Společenství a vyžaduje dodržování zásad nestrannosti, spolehlivosti, objektivity, vědecké nezávislosti, hospodárnosti výdajů a důvěrnosti statistických informací.

- **Zásada subsidiarity**

Zásada subsidiarity se použije, nespadá-li návrh do výlučné působnosti Společenství.

Členské státy nemohou uspokojivě dosáhnout cílů návrhu z těchto důvodů:

V souladu se zásadou subsidiarity podle článku 5 Smlouvy o ES nemůže být cíle navrhovaného opatření, totiž systematického předkládání harmonizovaných údajů o statistice Společenství v oblasti sociální ochrany, uspokojivě dosaženo pouze na úrovni jednotlivých členských států, a proto ho může být lépe dosaženo na úrovni Společenství.

Zkušenost ukázala, že členské státy sice shromažďují údaje o sociální ochraně, avšak používají různé koncepty a definice, což vede k nesrovnatelnosti údajů na úrovni EU a vážně snižuje jejich využitelnost pro účely analýzy systémů sociální ochrany v EU.

Cíle návrhu budou lépe dosaženy prostřednictvím opatření na úrovni Společenství z těchto důvodů:

Nařízení stanoví opatření pro koordinaci a harmonizaci údajů o sociální ochraně na úrovni EU. Ačkoli je Komise nejlépe schopna zajistit shromažďování statistik Společenství, odpovědnost za organizaci a provoz vnitrostátních statistických systémů přísluší členským státům. Statistiky, jež jsou předmětem tohoto návrhu, vycházejí převážně ze stávajícího ročního shromažďování údajů o sociální ochraně, prováděného úřadem Eurostat, a z nedávno zahájeného shromažďování údajů o příjemcích důchodů. Nařízení však v případě potřeby umožňuje využití dalších zdrojů i vývoj dodatečných

statistických nástrojů v zájmu splnění jasně stanovených nových informačních požadavků.

Pro podporu otevřené metody koordinace v oblastech sociálního začleňování a důchodů je nezbytné, aby byly k dispozici údaje pro celou EU.

Analýzu statistiky Společenství v oblasti sociální ochrany je třeba provádět na úrovni EU na základě harmonizovaných a srovnatelných údajů.

Návrh je proto v souladu se zásadou subsidiarity.

- **Zásada proporcionality**

Návrh je v souladu se zásadou proporcionality z těchto důvodů:

Je uznávanou skutečností, že existují značné rozdíly ve strukturách systémů sociální ochrany v členských státech, a že vnitrostátní orgány mají proto rozdílné úkoly, pokud jde o shromažďování údajů a sestavování statistik sociální ochrany. Vnitrostátní orgány proto mohou pro shromažďování údajů používat techniky vhodné pro způsob, jakým jsou systémy uspořádány. V souladu se zásadou proporcionality se toto nařízení omezuje na míru nezbytně nutnou k dosažení cíle a nepřekračuje rámec toho, co je pro tento účel nezbytné.

Nařízení stanoví jasně vymezený rámec pro vypracovávání statistik Společenství v oblasti sociální ochrany, a usnadní tak dostupnost, plánování a účinnější využití zdrojů na úrovni Společenství i na ostatních dotčených úrovních (celostátní, regionální, místní).

- **Volba nástrojů**

Navrhovaný nástroj: nařízení.

Jiné prostředky by nebyly přiměřené z tohoto důvodu:

Výběr vhodné kategorie aktu Evropského parlamentu/Rady záleží na legislativním záměru. Vzhledem k informačním potřebám na evropské úrovni existuje v případě statistik Společenství tendence používat pro základní akty spíše nařízení než směrnice. Nařízení se upřednostňuje, protože stanoví tutéž právní úpravu po celém Společenství a členským státům neponechává žádnou pravomoc používat ji neúplně nebo selektivně; je přímo použitelné, což znamená, že se nemusí provádět do vnitrostátního práva. Naopak směrnice, jež mají za cíl harmonizaci vnitrostátních právních předpisů, jsou pro členské státy závazné, pokud jde o jejich cíle, avšak vnitrostátním orgánům ponechávají možnost zvolit si k dosažení cílů dohodnutých na úrovni Společenství vlastní formu a metody; je nutné je provést do vnitrostátního práva.

4) ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Návrh nemá žádné důsledky pro rozpočet Společenství.

5) DALŠÍ INFORMACE

- **Evropský hospodářský prostor**

Navrhovaný akt se týká EHP, a proto by jeho oblast působnosti měla být rozšířena i na Evropský hospodářský prostor.

2006/0004 (COD)

Návrh

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY

o Evropském systému integrované statistiky sociální ochrany (ESISSO)

(Text s významem pro EHP)

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na čl. 285 odst. 1 této smlouvy,

s ohledem na návrh Komise[1],

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru[2],

v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy[3],

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Článek 2 Smlouvy o založení Evropského společenství uvádí podporu vysoké úrovně sociální ochrany jako jedno z poslání Evropského společenství.

(2) Evropská rada na svém zasedání v Lisabonu v březnu 2000 dala impuls procesu výměny zkušeností mezi členskými státy ohledně modernizace systémů sociální ochrany.

(3) Rozhodnutím Rady ze dne 29. června 2000 (2000/436/ES) byl zřízen Výbor pro sociální ochranu, který má sloužit jako nástroj pro výměnu zkušeností na základě spolupráce mezi Evropskou komisí a členskými státy EU, týkajících se modernizace a zlepšení systémů sociální ochrany.

(4) Sdělení Komise (2003)261 z května 2003 načrtlo strategii zefektivnění procesů otevřené koordinace v oblasti sociální politiky s cílem posílit postavení sociální ochrany a sociálního začleňování v rámci lisabonské strategie. Jak bylo dohodnuto na zasedání Rady v říjnu 2003, začne se toto zefektivňování uplatňovat počínaje rokem 2006. V této souvislosti se stane ústředním nástrojem vykazování výroční společná zpráva, jejímž úkolem bude shromáždit klíčová analytická zjištění a politická poselství týkající se otevřené metody koordinace (OMK) v různých oblastech jejího uplatnění i průřezových otázek v oblasti sociální ochrany.

---

1 Úř. věst. C […], […], s. […].
2 Úř. věst. C […], […], s. […].
3 Úř. věst. C […], […], s. […].

(5) OMK zavedla nový důraz na potřebu srovnatelných, aktuálních a spolehlivých statistik v oblasti sociální ochrany. Srovnatelné statistiky týkající se sociální ochrany budou využity zejména ve výročních společných zprávách.

(6) Komise (Eurostat) již shromažďuje roční údaje o sociální ochraně od členských států na dobrovolném základě. Tato činnost se ve členských státech stala zavedenou praxí a je založena na společných metodických zásadách, které jsou koncipovány tak, aby zajistily srovnatelnost údajů.

(7) Vypracovávání specifických statistik Společenství se řídí pravidly stanovenými v nařízení Rady (ES) č. 322/97 ze dne 17. února 1997 o statistice Společenství.

(8) Opatření nezbytná k provedení tohoto nařízení by měla být přijata v souladu s rozhodnutím Rady 1999/468/ES ze dne 28. června 1999 o postupech pro výkon prováděcích pravomocí svěřených Komisi.

(9) Byl konzultován Výbor pro statistické programy,

PŘIJALY TOTO NAŘÍZENÍ:

Článek 1

Předmět

Cílem tohoto nařízení je vytvořit Evropský systém integrované statistiky sociální ochrany (dále jen „ESISSO“) stanovením:

(a) metodického rámce (založeného na společných standardech, definicích, klasifikacích a účetních pravidlech) pro sestavování statistik na srovnatelném základě k užitku Společenství;

(b) lhůt pro předávání statistik sestavených v souladu se systémem ESISSO.

Článek 2

Definice

Pro účely tohoto nařízení se použijí tyto definice:

(a) „Statistika Společenství“ má význam, jaký jí přiděluje článek 2 nařízení (ES) č. 322/97.

(b) „Sociální ochrana“ zahrnuje všechny zásahy veřejných nebo soukromých subjektů, jejichž cílem je ulehčit domácnostem a jednotlivcům od břemene vymezeného souboru rizik nebo potřeb za předpokladu, že neexistuje žádné souběžné reciproční nebo individuální ujednání. Okruh rizik nebo potřeb, které mohou vést k sociální ochraně, je podle zvyklostí stanoven takto: nemoc/zdravotní péče; postižení; stáří; pozůstalí; rodina/děti; nezaměstnanost; bydlení; sociální vyloučení neklasifikované jinde.

(c) „Systém sociální ochrany“: samostatný soubor pravidel, podporovaný jednou nebo více institucionálními jednotkami, kterým se řídí poskytování dávek sociální ochrany a jejich financování.

(d) „Dávky sociální ochrany“: převody, peněžité nebo věcné, prováděné systémy sociální ochrany ve prospěch domácností a jednotlivců za účelem ulehčit jim od břemene vymezeného souboru rizik nebo potřeb.

Článek 3

Oblast působnosti systému

1. Statistika vztahující se k ústřednímu systému ESISSO pokrývá finanční toky týkající se výdajů a příjmů v oblasti sociální ochrany.

   Tyto údaje se předávají na úrovni systémů sociální ochrany; za každý systém se poskytují podrobné údaje o výdajích a příjmech podle klasifikace ESISSO.

   Údaje, které se mají předávat v souvislosti se souhrnnou klasifikací, poskytování údajů a jejich šíření pro účely kvantitativních informací a rovněž tematika, aktualizace a šíření kvalitativních informací podle systémů a jednotlivých dávek jsou stanoveny v příloze I.

2. Ústřední systém se doplňuje o moduly týkající se doplňkových statistických informací o určitých aspektech sociální ochrany.

Článek 4

Modul „příjemci důchodů“

Od prvního roku shromažďování údajů podle tohoto nařízení se každoročně doplní modul „příjemci důchodů“.

Tematika, poskytování a šíření údajů jsou stanoveny v příloze II.

Článek 5

Další moduly

1. Pro účely modulu „čisté dávky sociální ochrany“ se ve všech členských státech provede do konce roku 2008 pilotní shromažďování údajů za rok 2005. Tematika, poskytování a šíření údajů jsou stanoveny v příloze III.

2. Na základě syntézy tohoto vnitrostátního pilotního shromažďování údajů se v souladu s postupem stanoveným v článku 8 učiní rozhodnutí zavést tento modul a zahájit úplné shromažďování údajů nejdříve v roce 2010.

Článek 6

Zdroje údajů

Statistiky jsou založeny na následujících zdrojích údajů, podle jejich dostupnosti ve členských státech a v souladu s vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi:

(a) registry a jiné správní zdroje;

(b) zjišťování;

(c) odhady.

Článek 7

Prováděcí pravidla

Prováděcí pravidla k tomuto nařízení, pokud jde o podrobnou klasifikaci příslušných údajů, definice, které mají být použity, formáty pro předávání údajů, výsledky, které mají být předány, kritéria pro měření kvality a aktualizaci pravidel šíření údajů, se stanoví v souladu s regulativním postupem podle článku 8, zejména pro:

(a) ústřední systém ESISSO,

(b) modul „příjemci důchodů“,

(c) modul „čisté dávky sociální ochrany“.

Článek 8

Postup

1. Komisi je nápomocen Výbor pro statistické programy zřízený rozhodnutím 89/382/EHS, Euratom.

2. Odkazuje-li se na tento odstavec, použijí se články 5 a 7 rozhodnutí 1999/468/ES s ohledem na článek 8 uvedeného rozhodnutí.

3. Doba uvedená v čl. 5 odst. 6 rozhodnutí 1999/468/ES je tři měsíce.

Článek 9

Vstup v platnost

Toto nařízení vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

V Bruselu dne […].

Za Evropský parlament *předseda/předsedkyně*	*Za Radu* *předseda/předsedkyně*

PŘÍLOHA I

Ústřední systém ESISSO

1. Kvantitativní údaje

1.1. Předávané údaje

V souvislosti se souhrnnou klasifikací předávané údaje zahrnují:

1.1.1. Výdaje

1.1.1.1. Dávky sociální ochrany roztříděné podle:

(a) funkcí (podle rizika nebo potřeby), a

(b) u každé funkce dvojí členění: dávky sociální potřebnosti oproti dávkám nevázaným na sociální potřebnost, peněžité dávky (rozčleněné na pravidelné a jednorázové dávky) oproti věcným dávkám.

1.1.1.2. Správní náklady

1.1.1.3. Převody do jiných systémů

1.1.1.4. Ostatní výdaje

1.1.2. Příjmy

1.1.2.1. Sociální příspěvky

1.1.2.2. Příspěvky od státu

1.1.2.3. Převody z jiných systémů

1.1.2.4. Ostatní příjmy

Příslušné údaje (v souvislosti s podrobnou klasifikací) se poskytují v souladu s postupem podle článku 8.

1.2. Poskytování údajů

Statistika se poskytuje každoročně. Údaje se budou týkat kalendářního roku podle vnitrostátních zvyklostí. Termín pro předání údajů je N+18 měsíců, tj. údaje za kalendářní rok N společně s jakoukoliv revizí předchozích roků musejí být předány nejpozději v červnu N+2.

1.3. Šíření

Komise (Eurostat) zveřejní údaje o výdajích na sociální ochranu za všechny systémy do konce N+22 měsíců (říjen roku N+2) na základě údajů týkajících se rozpočtového roku N. Komise (Eurostat) zároveň rozšíří podrobné údaje podle systémů specifickým uživatelům (vnitrostátní orgány sestavující údaje ESISSO, odbory Komise a mezinárodní orgány). Tito specifičtí uživatelé budou moci zveřejnit pouze skupiny systémů.

2. Kvalitativní informace podle systémů a podrobný popis dávek

2.1. Témata

Kvalitativní informace zahrnují za každý systém obecný popis systému, podrobný popis dávek a informace o nedávných změnách a reformách.

2.2. Poskytování údajů a aktualizace kvalitativních informací

Každoroční aktualizace kompletního souboru již poskytnutých kvalitativních informací se omezuje na změny v systému sociální ochrany a předává se společně s kvantitativními údaji.

2.3. Šíření

Komise (Eurostat) rozšíří kvalitativní informace na úrovni systémů do konce N+22 měsíců (říjen roku N+2).

PŘÍLOHA II

Modul „příjemci důchodů“

1. Témata

Tento modul obsahuje údaje o příjemcích důchodů, kteří jsou definováni jako příjemci jedné nebo více těchto pravidelných peněžitých dávek systému sociální ochrany:

(a) Invalidní důchod

(b) Dávky předčasného důchodu v důsledku snížené pracovní schopnosti

(c) Starobní důchod

(d) Předčasný starobní důchod

(e) Částečný důchod

(f) Pozůstalostní důchod

(g) Dávky předčasného důchodu v důsledku situace na trhu práce.

2. Poskytování údajů

Statistika se poskytuje každoročně. Jedná se o stavové údaje týkající se konce roku (31. 12./1. 1). Termín pro předání údajů za rok N je konec května roku N+2, přičemž údaje se člení podle:

(a) systému sociální ochrany,

(b) pohlaví za všechny systémy,

(c) typu řízení systému (v závislosti na pozitivních výsledcích studie proveditelnosti).

3. Šíření

Komise (Eurostat) zveřejní údaje za všechny systémy do konce N+22 měsíců (říjen roku N+2) na základě údajů týkajících se rozpočtového roku N. Komise (Eurostat) zároveň rozšíří podrobné údaje podle systémů specifickým uživatelům (vnitrostátní orgány sestavující údaje ESISSO, odbory Komise a mezinárodní orgány). Tito specifičtí uživatelé mohou zveřejnit pouze skupiny systémů.

PŘÍLOHA III

Pilotní shromažďování údajů týkajících se čistých dávek sociální ochrany

1. Témata

Toto shromažďování se týká výpočtu „čistých dávek sociální ochrany“. Čistými dávkami sociální ochrany se rozumí hodnota dávek sociální ochrany kromě daní a sociálních příspěvků zaplacených ze strany příjemců dávek, doplněných o hodnotu „daňových výhod“.

„Daňovými výhodami“ se rozumí sociální ochrana poskytovaná ve formě daňových úlev, které by spadaly pod dávky sociální ochrany, kdyby byly poskytnuty v peněžité podobě. Daňové úlevy podporující poskytování sociální ochrany nebo programy soukromého pojištění jsou vyloučeny.

2. Poskytování údajů

Příslušná část daní z příjmu fyzických osob a sociálních příspěvků odvedených z dávek sociální ochrany za rok 2005 musí být uvedena podle různých typů peněžitých dávek sociální ochrany a pokud možno dále rozdělena na speciální skupiny jednotně zdaněných systémů. V obtížných případech mohou být výsledky vykazovány podle příslušných skupin dávek, např. úhrnem sedmi důchodových kategorií uvedených v příloze II nebo úhrnem peněžitých dávek specifické funkce. Daňové výhody by měly být uvedeny za každou položku odděleně s využitím metody ušlých příjmů.